

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом в.о. ректора університету
від 26 лютого 2020 р. № 26-02

ІНСТРУКЦІЯ № III-2
ПЕРВИННИЙ (ПОВТОРНИЙ, ПОЗАПЛАНОВИЙ) ІНСТРУКТАЖ З
ПРАЦІВНИКАМИ ТА СТУДЕНТАМИ УНІВЕРСИТЕТУ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

I. Загальні положення

1.1. Первинний інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій надзвичайних ситуаціях проходять особи на робочому місці під час прийняття на роботу. Відповідальність за організацію та проведення протипожежних інструктажів покладається на безпосереднього керівника.

1.2. Під час первинного інструктажу працівника (студента):

– знайомлять з Правилами пожежної безпеки в Україні (наказ МВС від 30.12 2014 року № 1417), нормативно-правовими актами з питань цивільного захисту та пожежної безпеки Університету, інструкціями, що визначають їх обов'язки щодо дотримання протипожежного режиму, встановленого у навчальному закладі та порядку дій у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації;

– знайомлять із системою оповіщення учасників освітнього процесу, Схемою евакуації, запасними та основними виходами, місцями розміщення первинних засобів пожежогасіння;

– перевіряють практичні дії особи, що інструктується на випадок виникнення пожежі та вміння застосовувати первинні засоби пожежогасіння.

1.3. Повторний інструктаж проводять безпосередньо на робочому місці не рідше одного разу на рік у терміни, встановлені безпосереднім керівником, згідно з Програмою первинного інструктажу.

1.4. Позаплановий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або у спеціально відведеному для цього приміщенні:

– у разі введення в дію нових нормативних актів з питань пожежної безпеки (норм, правил, інструкцій, положень тощо) або змін та доповнень до них;

– у разі зміни технологічного процесу, застосування нового або заміни чи модернізації існуючого пожежонебезпечного устаткування;

– на вимогу інспекторів з пожежної та техногенної безпеки ДСНС України, якщо виявлено незадовільне знання працівниками (студентами) правил пожежної безпеки на робочому місці чи під час навчання, невміння діяти у випадку пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння.

Позаплановий протипожежний інструктаж проводиться індивідуально або з групою працівників споріднених професій (видів робіт). Обсяг та зміст інструктажу визначається у кожному випадку окремо, залежно від обставин, що спричинили необхідність його проведення.

1.5. Результати первинного (повторного, позапланового) інструктажу реєструються в спеціальному журналі під особистий підпис особи, яку інструктують.

1.6. Цільовий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками перед виконанням ними разових (тимчасових) пожежонебезпечних робіт (зварювальних, паяльних та інших), при ліквідації стихійного лиха, аварії.

Первинний, повторний, позаплановий, та цільовий протипожежні інструктажі проводяться безпосередньо керівниками робіт, які пройшли навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки. Ці інструктажі завершуються перевіркою знань. Перевірку

здійснює особа, яка проводила інструктаж. Протипожежні інструктажі дозволяється проводити разом з відповідними інструктажами з охорони праці. При проведенні всіх видів протипожежних інструктажів, крім цільового, у спеціальних журналах робляться записи (окремо від інструктажів з питань охорони праці) з підписами осіб, з якими проводився інструктаж та тих, хто його проводив. Запис про проведення цільового протипожежного інструктажу робиться у документі, що дозволяє виконання робіт (наряд-допуск).

II. Визначення термінів

2.1. Пожежа – неконтрольований процес знищення або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для істот та навколишнього природного середовища.

2.2. Пожежна безпека – відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю.

2.3. Протипожежний режим – це комплекс встановлених норм і правил поведінки людей, виконання робіт і експлуатація об'єкта, спрямованих на забезпечення пожежної безпеки.

2.4. Евакуація – організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

2.5. Засоби протипожежного захисту – технічні засоби призначені для запобігання, виявлення, локалізації та ліквідації пожеж, захисту людей, матеріальних цінностей та довкілля від впливу небезпечних факторів пожежі.

2.6. Надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією та іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

2.7. Оповіщення – доведення сигналів і повідомлень органів управління цивільного захисту про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, аварій, катастроф, епідемій, пожеж тощо до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

2.8. Техногенна безпека – відсутність ризику виникнення аварій та/або катастроф на потенційно небезпечних об'єктах, а також у суб'єктів господарювання, що можуть створити реальну загрозу їх виникнення.

III. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки

1. До організаційних заходів належать:

- визначення обов'язків посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки, призначення відповідальних осіб за пожежну безпеку окремих будівель, споруд, приміщень, обладнання, а також за утримання та експлуатацію засобів протипожежного захисту;

- розробка і затвердження плану евакуації і порядку оповіщення учасників освітнього процесу на випадок виникнення пожежі та проведення, не рідше одного разу на півроку, протипожежних тренувань;

- забезпечення своєчасного виконання заходів пожежної безпеки, запропонованих органами державного нагляду у сфері пожежної безпеки;

- розробка правил, інструкцій, інструктажів щодо заходів пожежної безпеки (інструкція розробляється керівником структурного підрозділу, узгоджується у відділі з питань пожежної безпеки та цивільного захисту Університету, затверджується керівником закладу і розміщується у кожному приміщенні на видному місці);

- організація проходження посадовими особами навчання і перевірки знань з питань пожежної безпеки, а також проведення з учасниками освітнього процесу протипожежних інструктажів та занять з пожежно-технічного мінімуму, з призначенням відповідальних за їх проведення;

- встановлення та здійснення контролю за дотриманням протипожежного режиму всіма учасниками освітнього процесу;

- призначення формувань цивільного захисту;

- вжиття заходів щодо попередження пожежної небезпеки і усунення недоліків, що можуть її спричинити.

2. Протипожежний режим включає такий порядок:

- утримання шляхів евакуації;

- застосування відкритого вогню;

- використання побутових електронагрівальних приладів,

- проведення тимчасових пожежонебезпечних робіт;

- зберігання промасляного спецодягу та ганчір'я, очищення вентиляційних систем від горючих відкладень;

- відключення від мережі електроживлення обладнання та вентиляційних систем у разі пожежі;

- огляду, зачинення приміщень, будівель після закінчення занять в Університеті;

- організації експлуатації і обслуговування наявних засобів протипожежного захисту;

- проведення планово-попереджувальних ремонтів та оглядів електроустановок, опалювального, вентиляційного, технологічного і навчального обладнання;

- скликання у разі виникнення пожежі керівного складу факультетів, коледжів та інших структурних підрозділів і посадових осіб, відповідальних за пожежну безпеку, формувань цивільного захисту, виклику вночі, у вихідні та святкові дні;

- дій у разі виникнення пожежі (порядок і спосіб оповіщення учасників освітнього процесу, послідовність і евакуації, виклику пожежно-рятувальних підрозділів, зупинки технологічного та навчального устаткування, вимкнення електроустановок, ліфтів, застосування засобів пожежогасіння тощо).

IV. Вимоги пожежної безпеки

4.1. У кожному приміщенні Університету повинна бути розміщена табличка, на якій вказано прізвище відповідального за пожежну безпеку, номер телефону пожежно-рятувального підрозділу, а також інструкція з пожежної безпеки.

4.2. Усі будівлі, приміщення та споруди Університету повинні постійно утримуватися в чистоті; сходові марші, евакуаційні виходи, проходи, коридорні тамбури мають бути вільними від сторонніх предметів.

4.3. Навчальні корпуси та гуртожитки Університету повинні бути обладнані засобами оповіщення учасників освітнього процесу про пожежу.

4.4. На прилеглих територіях до навчальних корпусів, гуртожитків та інших споруд Університету забороняється розводити багаття, спалювати сміття, користуватися відкритим вогнем на відстані не менше 30 метрів від будівель і споруд.

4.5. У приміщеннях Університету забороняється тютюнопаління.

4.6. Забороняється використовувати електроприлади із пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них рідини, які легко займаються, обгортати папером або тканиною електричні лампи, самостійно усувати несправності електромережі та електрообладнання.

4.7. У навчальних корпусах та інших будівлях Університету не дозволяється:

- застосовувати з метою опалення нестандартні (саморобні) пристрої;

- використовувати електроплитки, електрочайники, мікрохвильові печі тощо для приготування їжі, за винятком спеціально обладнаних приміщень;

- захищати шляхи евакуації, влаштовувати на шляхах евакуації пороги, виступи, турнікети, розсувні двері та інші пристрої, що перешкоджають евакуації учасників освітнього процесу;

- застосовувати для освітлення свічки та газові лампи;
- залишати без нагляду ввімкнені в мережу електроприлади;
- здійснювати вогневі, електрогазозварювальні та інші види пожежонебезпечних робіт у будівлях у разі наявності в їх приміщеннях людей;
- використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією, користуватися пошкодженими розетками, зав'язувати і скручувати електропроводи.

4.8. Користуватися прасками дозволяється лише у спеціально відведених приміщеннях.

4.9. Усі будівлі і приміщення Університету мають бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння:

- вогнегасники, стенди або пожежні щити повинні встановлюватися у легкодоступних та видних місцях, якомога ближче до виходу із приміщення, а також у пожежонебезпечних місцях, де найбільш вірогідна поява осередків пожеж;

4.10. Учасники освітнього процесу повинні знати місця, де розміщені первинні засоби пожежогасіння і вміти користуватися ними у разі виникнення пожежі чи загорання.

V. Первинні засоби пожежогасіння.

5.1. Для ліквідації невеликих осередків пожежі, а також для гасіння пожеж на початковій стадії їх розвитку (до прибуття пожежно-рятувальних підрозділів), застосовуються первинні засоби пожежогасіння:

5.2. До основних видів первинних засобів пожежогасіння належать:

- вогнегасники (вуглекислотні ВВ, повітряно-пінні ВПП, порошкові ВП, аерозольні ВА);
- пожежний інвентар (покривала з негорючого теплоізоляційного полотна, грубововняної тканини або повсті, ящики з піском, бочки з водою, пожежні відра, лопати);
- пожежний інструмент (гаки, ломи, сокири тощо).

5.3. Використання первинних засобів пожежогасіння для господарчих та інших потреб, не пов'язаних з пожежогасінням, не допускається.

5.4. Найефективнішим первинним засобом пожежогасіння є вогнегасник. Установлено, що з використанням вогнегасників успішно ліквідують загорання протягом перших чотирьох хвилин від миті його виникнення.

5.5. На кожному поверсі навчальних корпусів та інших спорудах повинно бути розміщено не менше, двох переносних (порошкових, водопінних або водяних) вогнегасників з масою заряду вогнегасної речовини 5 кілограмів і більше. Додатково можуть розміщуватись по одному вуглекислотному вогнегаснику (з величиною заряду вогнегасної речовини 3 кілограми і більше) з розрахунку на таку площу підлоги: на 20 кв.м. в офісних приміщеннях з персональними комп'ютерами, у коморах, електрощитових, вентиляційних камерах та інших технічних приміщеннях; – на 50 кв. м – у приміщеннях архівів, бібліотек, музеїв.

VI. Дії учасників освітнього процесу та правила поведінки у разі виникнення пожежі

6.1. У випадку виникнення пожежі дії учасників освітнього процесу мають бути спрямовані на створення безпеки людей та їх рятування:

- у першу чергу провести рятування та евакуацію працівників та студентів відповідно до Схеми евакуації;
- при охопленні полум'ям вхідних дверей евакуація проводиться через вікна (перший поверх);
- діяти чітко, без метушні і запобігати проявам паніки.

6.2. Кожен учасник освітнього процесу, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів тощо), зобов'язаний:

- знеструмити електрообладнання та оргтехніку;
- негайно повідомити пожежно-рятувальну службу за номером телефону **101 (112)**, (при цьому слід чітко назвати своє ім'я та посаду, місцезнаходження об'єкта, вказати кількість поверхів будинку, місце виникнення пожежі);
- сповістити про пожежу свого безпосереднього керівника чи особу, відповідальну за пожежну безпеку у приміщенні або навчальному корпусі;
- задіяти систему оповіщення про пожежу;
- вжити (за можливості) заходів щодо гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння і розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей у безпечне місце.

VII. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки

За порушення встановлених законодавством України вимог пожежної безпеки, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного пожежного нагляду, невиконання Приписів, винні особи притягаються до відповідальності згідно чинного законодавства.

РОЗРОБИВ
Начальник штабу цивільного захисту

О.С. Усевич

ПОГОДЖЕНО
Завідувач відділу охорони праці
і техніки безпеки

О.Г. Чорна

Керівник юридичного сектора

В.О. Мельник